

DE LA INCAUTACIÓ I COMITÈ OBRER A LA COL·LECTIVITAT M. POLLINA GERMANS

per Jaume Torres i Gros

NOTES PRELIMINARS DE LA FAMÍLIA POLLINA A BELLPUIG

Aquesta família s'establí a Bellpuig abans de l'any 1895, procedents de Ciutadilla, tot dedicant-se principalment a la compra i venda d'animals de cavalleria, i a l'agricultura. Es creu que amb la compra de les quadres situades al carrer la Font, propietat del duc de Sessa, s'inicia la seva residència a la nostra vila.

Posteriorment adquiriren una gran finca, que ja arrendaren l'any 1899, al Sr. Marquès de Ricard de Cruïlles de Peretallada, de Vedruna, a favor de Roc Pollina Roig, l'any 1902 (torre Roc, al pla de Castellnou). Al poc temps, el Roc enviudà amb tres fills, el Mariano, el Josep i la Dolors Pollina Miquel; es torna a casar amb Maria Torres, veïna de Mollerussa i tingueren el Ramon Pollina i Torres.

El Roc Pollina, cap de la nissaga, morí el 29 d'octubre de 1921 i el succeí al seu negoci el fill gran, el Mariano Pollina i Miquel. La família Pollina era coneguda en tots els firals d'animals que s'esdevenien arreu de Catalunya i per Espanya fins que la mecanització del camp amb els tractors substituïren els animals de potes rodones, així que des de finals del segle XIX fins a mitjans del XX, als anys 60, els Pollina tingueren una bona i reconeguda anomenada. Caldria fer tot un estudi a part d'aquell temps.

També cal dir que tingueren una part important de participació cultural a la nostra vila bellpuigenca; el Roc Pollina fou un dels fundadors de la societat *La Constància*. El 15 de juliol de 1919, un cop finat, la societat tanca portes fent liquidació de béns el 24 de febrer de 1922. Els socis de *La Constància* passaren a una altra associació vilatana anomenada *L'Unió*, que es creà uns anys abans. La família continuà la seva activitat fins el conflicte de la Guerra Civil.

Retrat de Roc
Pollina Roig

06

Lo Directo
de
L' Escola Nacional Graduada

B. L. M.

Al Sr. President de la Societat "La
Constitució", & l'honor d'invitarlo acompanyat
per un grup de voluntaris polítics per la
funció teatral que se celebrará demà
dimenge dia 26 a les cases de la Turia.

Manuel Brunet.
gratifica què els organitzadors no se'n redolten de
V. l'història de la seva comissió i més del
temps.

Bellaterra.

Les quadres del Duc que foren comprades per la família Pollina.

A Bellpuig, el primer efecte de la revolta militar es notà el 19 de juliol, quan el governador ordena la substitució del batlle de la vila, Sr. Ramon Tudela, i mana la creació dels Comitès Locals Antifeixistes pels grups polítics esquerrans, els sindicats obrers que han de fer complir les ordres del governador i detenir els antirepublicans, o dretans, i el clero, que haguessin conspirat contra l'Estat de la República. Si bé a l'endemà, dia 20, la Generalitat de Catalunya controla la revolta general dels obrers i sindicats, i s'organitzen les anomenades Milícies per anar al front a les zones revoltades dels militars; els Comitès es crearen per controlar els pobles i ciutats.

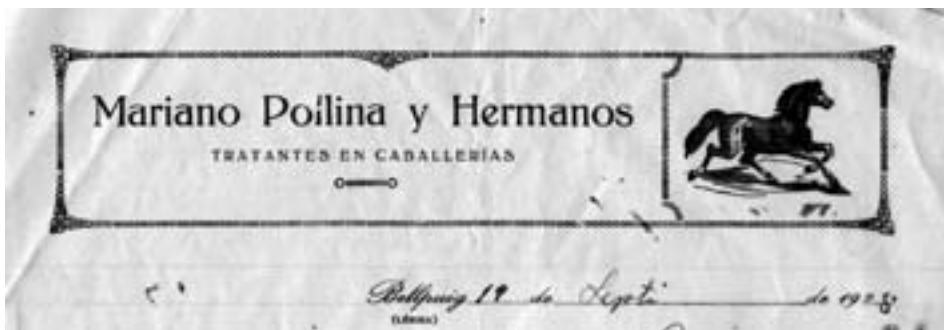
Als pobles, els treballadors, en la seva majoria, mai faltaren a la feina i ocupacions acostumades, però es van trobar que en algunes empreses els patrons havien fugit, o desaparegut, detingut i altres assassinat o retirat de la direcció; així, els obrers preparats organitzaren els comitès d'empresa per continuar treballant produint sota el control obrer en substitució de l'amo i empresa i per seguir guanyant-se la vida.

A Bellpuig havien desaparegut o fugit, per tenir responsabilitats polítiques, alguns patrons de les empreses mitjanes i més o menys petites, mentre altres decidiren refusar d'exercir d'amo, es convertiren en tècnics obrers i cediren

l'empresa com a col·lectivitat entre els seus obrers i treballar d'acord amb ells; deixarien passar el temps fins quan les coses, més endavant, tornessin al seu lloc, com així va ser.

Les empreses col·lectivitzades a Bellpuig foren totes les més conegudes: *Dolços Pifarré, Farinera Clement Besa, Impremta Saladrígues* (que passà a dir-se *Popular*), etc., etc., dels gremis generals, entre elles la de *Agricultura i Ramaderia de M. Pollina Germans*, ja que el germà gran, Mariano, constava com a desaparegut. Els seus germans, Ramon Pollina i Torres i Dolors Pollina i Miquel, acorden, davant dels esdeveniments, adoptar la forma més adient per salvar el negoci familiar i transformar la seva empresa en una col·lectivitat conjuntament amb els obrers.

Les coses anaren així a partir que el comitè local obrer els adreça l'advertència, amb data 20 d'agost de 1936, que es podria portar a terme la incautació de la seva propietat i explotació agrícola i ramadera, coneguda per la del Cal Roc, nom del pare que creà dita empresa.

La Generalitat de Catalunya havia creat el Consell d'Economia de Catalunya l'11 d'agost i el dona a conèixer el 19 del mateix mes segons el Pla de Transformació Social del país i temps de guerra i supervivència.

Davant els fets, l'empresa M. Pollina Germans fa els acords entre amos i obrers el 2 de setembre de 1936 per convertir-se en l'Empresa d'Incautació o Col·lectivitat del seu mateix nom; el 6 de setembre es funda i reglamenta la nova empresa amb el nom de *Incautat M. Pollina Germans. Comitè Obrer*, però actua com a cooperativa de productes. Segons documents, és legalitzada el 25 de setembre de 1936 amb llibres d'actes i inventaris empresarials, segons llei de finals de setembre portats al jutjat de la vila de Bellpuig, tot passant a dependre del Consell Executiu de la Generalitat, que aprova per decret de col·lectivització general del país, el 24 d'octubre. La cosa funciona fins la revolta del maig de 1937, quan els sindicats obrers perden els poders adquirits retornant a la Generalitat tota legalitat, cosa que fa desaparèixer bona part de col·lectivitats per tornar a ser empreses particulars. Tot el qual es troba documentat així en sis acords-actes.

1ª acta de la primera reunió:

Reunits els obrers: Alonso Martínez, Antoni Farran i Calvet, Gregori Baldrich i Capdevila, Magí Mata i Saltiveri, Josep Costa i Martorell, Dolors Pollina i Miquel, Carme Dolcet i Solà i Ramona Dolcet i Solà, acorden:

1r Continuar l'explotació de la compra venda d'animals de la fins ara raó social M. Pollina Germans de la mateixa manera que abans.

2n Per tal de donar compliment a l'acord anterior s'acorda distribuir el treball i sous de cadascú, de la següent manera: Antoni Alonso Martínez es cuidarà de la quadra, amb un sou de 64'40 ptes. setmanals. Anselm Colom i Solsona es cuidarà junt amb l'anterior de la quadra i percebrà un sou igual.

Antoni Farran Calvet es cuidarà de l'hort, amb sou de 41'40 ptes. setmanals; Gregori Baldrich Capdevila, igual treball i sou que l'anterior.

Magí Mata Saltiveri es cuidarà de l'hort i altres feines, amb un sou de 48'30.

Josep Costa Martorell es cuidarà de la vaqueria, amb un sou de 64'40 ptes.

Francesc Alonso Martínez ajudant de la vaqueria, amb un sou de 40'25 ptes.

Dolors Pollina Miquel es cuidarà de la carnisseria, amb un sou de 40'25 ptes.

Ramona Tarruella Serret es cuidarà també de la carnisseria, amb el sou de 28 ptes.

Carme Dolcet Solà farà de distribuïdora de llet; igual sou de 28 ptes. setmanals.

Antoni Alonso Martínez farà de delegat del treball i representarà la nostra Cooperativa. Gregori Baldrich Capdevila i Josep Costa Martorell faran de comptadors.

3r Els beneficis es repartiran proporcionalment als sous de cadascú.

4t Conforme els acords anteriors es farà una carta a la Delegació de Treball de Lleida, per tal que, segons consta en acta la Incautació, es faci el corresponent reglament conforme a la legislació vigent en matèria de Cooperatives de Producció

5è Aquesta és la "reunió prèvia" que consta en l'acta d'Incautació. Bellpuig, vuit de setembre de mil nou-cents trenta-sis. Signada per tots els citats.

A c t a

A la Ciutat de Bellpuig a dos de Septiembre de mil noventa

treinta sis, reunits d'una banda Ramon Pellina Terres com obrer i Representant de la firma que fins la data havia girat amb el nom de M. Pellina Germans, i d'altra part els obrers Antoni Alonca Marti-
nez, Anselm Colem Solsona, Antoni Farran Calvet, Gregori Paldrich
Capdevila, Magi Mata Saltiveri, Josep Costa Martorell, Francesc
Alonca Martinez, Dolores Pellina Miquel, Ramona Tarruella Serret,
Carmen Dolcet Sala i Ramona Dolcet Sala. El primer despatx i o-
brer i els altres com obrers de l'industria de compra venda de
bestiar de tota mena i els altres Sindicats a la U.G.T. i a F.O.
U.S..

Acorden desde la data la colectivització de la mentada ac-
tividat, aportant el patre immobles, animals, ensers i tot el que
s'especifica en inventari adjunt que afectava a l'explotació de
dit negoci.

Previa reunió i corresponents acords es determinarà la
forma de normalitzar el negoci en la nova forma aixís com els drets
i obligacions de cada ó, i la participació en els beneficis en el
cas d'haver-hi: de totes aquestes condicions i forma de treballar
es formalitzarà el corresponent Reglament que deurà amoldar-se a
la legislació vigent en materia de Cooperatives de Producció, seg-
uint l'acta present de compromís de normalització i legalització
d'aquesta Cooperativa la que signen tots amb el compromís de fer
el Reglament en el termini maxim de trenta dias.

I per tal que consti signen en el lloc i data indicats

Antoni Farran *Gregorio Paldrich*

José Costa *Ramona Solbuda*

Ramona Ferrerles *Dolores Pellina*

Ramona Dolcet *Carmen Dolcet*

ACTA

A la ciutat de Bellpuig a sis de setembre del mil noucents trenta sis.

Reunits els obrers Antoni Alonso Martinez, Eusebio Colon Soleana Antoni Ferrer Calvet, Gregori Baldiri Capdevila, Magi Mata Saltiveri, Josep Costa Martorell, Francesc Alonso Martinez, Dolores Pollina Miguel, Ramona Varruella Serret, Carmen Dolcet Sala, i Ramona Dolcet Sala, sindicats a la U.G.T. i C.N.T. com a obrers de la compra venda de bestiar de tota mena de la raó social M. Pollina Germans, determinen incoartarse de mateix acordien des de la data, la colectivització de la mentada activitat.

Previa reunió els corresponents acordis es determinarà la forma de normalitzar el negoci en la nova forma aixís com els drets i obligacions de cada d i la participació en els beneficis en el cas de haver-hi de totes aquestes condicions i forma de treballar es formalitzarà el corresponent Reglament que deurà sotillar-se a la legislació vigent en materia de Cooperatives de producció servint l'acta present de compromís de normalització i legalització d'aquesta Cooperativa la que signen tots amb el compromís de fer el Reglament en el termini maxim de quinze dies.

I per tal que consti, signen en el lloc i data indicats, el mateix dia de l'incuatació .-

Antonio Ferrer
Gregorio Baldrich

José Costa

Ramona Dolcet

Dolores Pollina

Carmen Dolcet

Ramona Ferrer

Per Joseph Voley

INVENTARI DE L'INCAUTACIÓ DE LA HAQ SOCIAL DE
M. POLLINA GEMANS, DE BELLPUIG.

II vedells a 280'00 pts un.....	3080'00 Pts
I totes 800'00 ".....	800'00 "
12 Vagues a1150'00 ".....	13800'00 "
48 porcs 230'00 ".....	10350'00 "
Animals Mulars	
I mula 900'00 ".....	900'00 "
I 14 1100'00 ".....	1100'00 "
I 14 1600'00 ".....	1600'00 "
I 14 740'00 ".....	740'00 "
I 14 620'00 ".....	620'00 "
I 14 1080'00 ".....	1080'00 "
I 14 500'00 ".....	500'00 "
I 14 deixada a B. Saltiveri.....	1600'00 "
I euga 1000'00 ".....	1000'00 "
I 14 960'00 ".....	960'00 "
I 14 600'00 ".....	600'00 "
240 quintars d'aufals a 4'50 pts.....	1080'00 "
98 quarteres d'ordi a 15'00 pts quartera.....	1474'00 "
4 carros a 600'00 pts.....	2400'00 "
3 aperalls guarniments escales.....	300'00 "
4 id id tirants.....	150'00 "
2 jous.....	800'00 "
I ren de parell.....	60'00 "
I id forcat.....	50'00 "
100 caps de bestiar de llana.....	4000'00 "
I peça de terra camps partida "La Flana" de cabuda i jornal.....	2000'00 "
Quadres i edificis i terrany annex d'extensió sis jornals valorats.....	80000'00 "
3 balances.....	1500'00 "
I carnisseria amb c amara frigorifica.....	8000'00 "
Total pesetas s.e.s.c.....	137741'00 "

Bellpuig 6 de Setembre de 1936.

SINDICATO DE TRABAJADORES
C.T. A.L.T
BELLPUIG

Antoni Sanja
Gregorio Ballede

[Signature]
[Signature]
[Signature]

Jose Costa
Ramona Dolat
Dolores Pollan
Carmen Dolat
Ramona Correlles

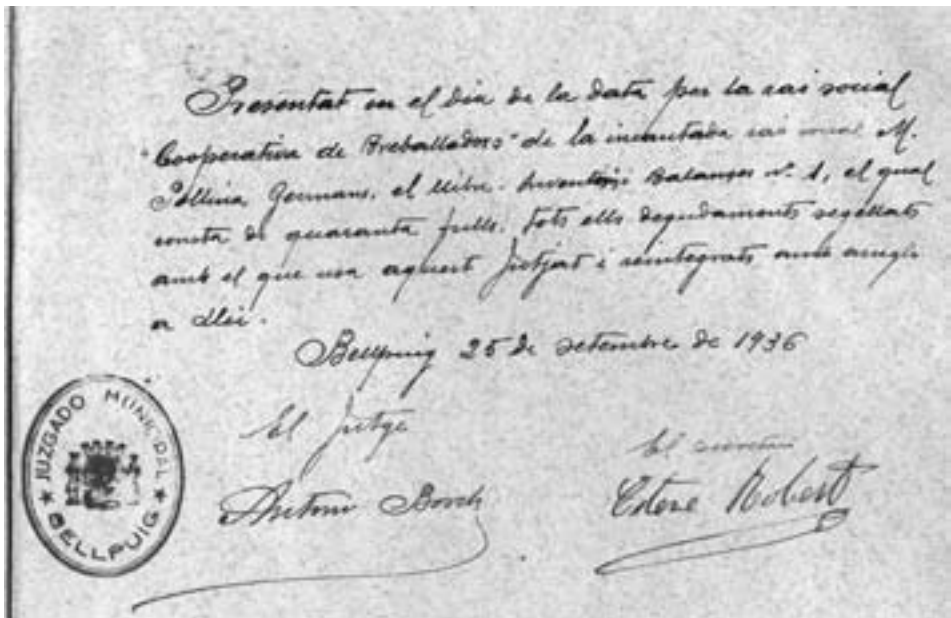
Acta de la segona reunió: Reunits els obrers Antoni Alonso Martínez, Antoni Farran Calvet, Magí Mata Saltiveri, Josep Costa Martorell, Fco. Alonso Martínez, Solors Pollina Miquel, Ramona Torrelles Serret, Carme Dolcet Sala i Ramona Dolcet Sala, acorden:

1r Carme Dolcet Sala i Ramona Dolcet Sala faran el mateix treball assenyalat en l'acta anterior; repartiran la llet a les hores acostumades: al matí a 2/4 de 7; a la tarda, a les 5, els dies feiners, i a les 4 els dies festius. El sou serà el fixat en l'acta anterior.

2n Tots els demés obrers estan conformes en continuar el treball de la mateixa manera que abans, segons consta en l'acta anterior, i conforme a la mateixa cobrar el salari assenyalat.

3r L'individu que per qualsevol motiu deixa d'assistir al seu treball assenyalat ha de fer-ne coneixedor al Comitè obrer, i justificar-lo davant el mateix; si aquest creu que la causa és de força major i involuntària, l'individu podrà percebre el sou assenyalat; del contrari, es farà el que acordi el Comitè obrer.

4t Per substituir el delegat i comptadors constituïts en l'acta anterior, i per donar a la nostra Cooperativa una administració com cal i conforme a les lleis vigents d'incautació i explotació obrera, organitzem el "Comitè obrer de la nostra Cooperativa, que, elegit per aclamació, queda constituït pels obrers: Antoni Farran Calvet, Josep Costa Martorell i Ramona Torrelles Sarret.

5è Correspon al Comitè el representar a la nostra Cooperativa i obrar en tot i per tot en nom de la mateixa, tenint, a l'afecte, amplis poders per fer i desfer tot lo que atingui a la marxa i bon funcionament de la Cooperativa.

6è Tots els actes del Comitè obrer, com a tal, hauran d'anar avalats per dues firmes conjuntes del mateix, qualsevol d'elles.

7è Les infraccions d'un membre del "Comitè obrer" seran presentades a una reunió general, i aquesta farà el que cregui convenient conforme a les lleis vigents de Treball.

8è El "increments" dic: incompliments d'algun obrer en el treball seran comunicats i presentats al Comitè obrer, per tal que aquest deliberi i faci el que cregui convenient conforme a les lleis vigents de treball.

9è Queden constituïts caixers: Josep Costa Martorell i Ramona Torrelles Serret.

10è Els documents de caixa hauran d'anar firmats pel caixer i el segell del Comitè obrer, que guardarà un altre que no sigui el caixer.

11è Ingressar com a soci la nostra Cooperativa al Sindicat Agrícola d'aquesta vila.

12è Confeccionar el nostre segell amb la inscripció i M. Pollina Germans. Incautat, Comitè obrer.

Bellpuig, disset d'octubre de mil nou-cents trenta-sis.

Acta de la tercera reunió:

Reunits els obrers: Antoni Alonso Martínez, Antoni Farran Calvet, Magí Mata Saltiveri, Josep Costa Nartorell, Fco. Alonso Martínez, Dolors Pollina Miquel i Ramona Torrelles Serret, acorden:

1r Que les Srtes. Carme Dolcet Sala i Ramona Dolcet Sala, fins ara sòcies i treballadores de la nostra Cooperativa, Incautació de M. Pollina Germans, deixen d'ésser-ho per expressa voluntat seva, si bé, essent testimonis tots els obrers esmentats, presents en aquesta reunió, no volen firmar cap document.

2n El Comitè assabentarà al sindicat de treballadors UGT, al qual pertanyien les esmentades treballadores, de la conducta observada per les mateixes, les quals no són expulsades de la nostra Cooperativa sinó que elles mateixes es donen de baixa.

3r Queden admeses com a sòcies i treballadores de la nostra Cooperativa Incautació de M. Pollina Germans, i per a substituir a Carme Dolcet Sala i Ramona Dolcet Sala les Srtes.: Maria Térmenes Morera, afiliada al sindicat de treballadors UGT, i presentada per la mateixa entitat sindicat, i Rosa Pons Florensa, membre

del sindicat CNT, i presentada per aquesta.

4t El treball que queda assignat a les noves sòcies i treballadores, és de “repartidores de llet”, pel qual treball els correspondrà 21 ptes. setmanal.

5è Com a sòcies i treballadores de la nostra entitat, tindran els mateixos drets i obligacions dels demás treballadors, i per tant deuran ajustar-se a lo acordat en les actes anteriors.

Bellpuig, vint-i-vuit de novembre de mil nou-cents trenta-sis.

Acta 4ª: Reunits tots els obrers de la Incautació M. Pollina Germans han acordat:

1r Que estan conformes en els comptes i moviment de comptabilitat des del dia que va començar la Incautació, i a tal efecte signen l'inventari nº 2.

2n Que han estat degudament repartits els beneficis conforme a l'acord 3r de l'acta del vuit de setembre de 1936.

Bellpuig sis de gener de mil nou-cents trenta-set.

Acta 5ª: En la vila de Bellpuig a vint-i-vuit de juny de 1937. Reunits els obrers de la Incautació “M. Pollina Germans”, Josep Costa, Antoni Farran, Gregori Baldrich, Magí Mata, Dolors Pollina, Ramona Torrelles, Rosa Pons i Maria Térmens, acorden.

Que en vista d'haver d'absentar-se, per anar al servei militar, l'obrer Josep Costa Martorell, caixer que era de la Incautació, passi a substituir-lo l'obrer Antoni Ferran Calvet en el càrrec que exercia.

Acte seguit li feu lliurament de la caixa fent-se prèviament el corresponent arqueig, que donà un total de mil nou-cents vint-i-tres pessetes amb noranta-cinc cèntims de conformitat als llibres de comptabilitat.

De tot lo qual se'n feu càrrec l'esmentat Antoni Farran firmant-li el corresponent rebut.

Conformes tots s'alça la present acta que firmen.

Acta 6^a: En la vila de Bellpuig a divuit de desembre de mil nou-cents trenta-set.

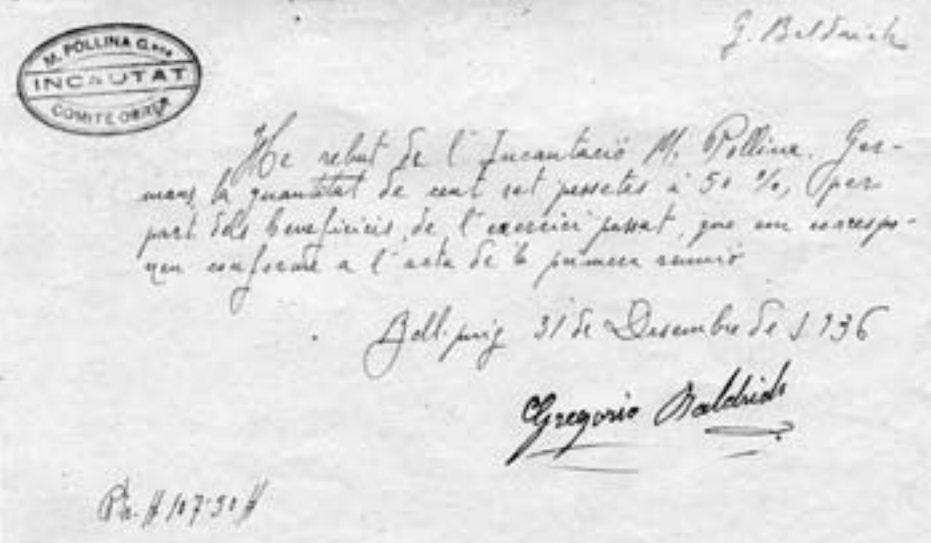
Reunits els obrers sota signats en Reunió General convocada per vital fi acorden:

Retornar la Col·lectivització, que s'encautaren en virtut d'acta alçada el 6 de setembre de l'any pròxim passat, al patró Ramon Pollina Torres, el qual des d'aquesta data es fa càrrec de tot el patrimoni de l'esmentada Col·lectivització que segons inventari alçat en aquesta mateixa data ascendeix a ptes.

Procedint al tancament de llibres de la repetida Col·lectivitat que arxivarà i guardarà l'esmentat Ramon Pollina, tenint-los a disposició de qualsevol obrer interessat que vulgui examinar-los.

Al propi temps es féu el corresponent arqueig de caixa que donà un total de quatre mil cent trenta-vuit pessetes amb cinc cèntims, de les quals es féu càrrec el Ramon Pollina, ja repartit firmant el corresponent rebut.

No havent-hi altres assumptes a tractar s'alça la present acta que firmen tots els presents.

J. Bellpuig

He rebut de l'Incautació M. Pollina. Guernas la quantitat de cent set pessetes i 50 ¢, per part dels beneficiaris de l'exercici passat, que em correspon conforme a l'acta de la primera reunió.

Bellpuig 31 de Desembre de 1936

Gregorio Galabido

Pa. # 117514